

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Próbacsendőreink kiképzése.*

Irtta: *Egy hevesmegyei.*

Nagyváradon megkezdte működését a csendőrségi továbbképző és altiszti iskola. Bár csak próbaként állítottatott fel, mégis — a kik testületünk beleletével kissé mélyebben foglalkoznak — előre jósolhatják eme új szervezetünk életképességét, sőt nagy szükségét, melynek úgy a közbiztonsági szolgálatra, mint a katonai szellemre igen előnyös hatása lesz, mert eme tisztánárok által vezetett iskola a kiképzés fokát oly magasra emelheti, minek fokozására belátható időn belül szükség nem lesz.

Azonban ne gondolja senki, hogy a továbbképző tanfolyam parancsnokának és tanárainak könnyű helyzetük lesz akkor, a midőn nyolcz kerületnél nyolczféle kiképzést nyert próbacsendőrök közül véglegesített csendőrökből kell a mai kor követelményeinek helytálló őrsparancsnokhelyettes, sőt őrsparancsnok-altiszteket nevelniök.

A mai kor csendőreinkkel szemben — a szolgálati képesség mellett — társadalmi követelményeket is támaszt. Lehet egy csendőr, vagy éppen altiszt katonailag és közbiztonságilag jelesen képzett, ha nincs meg a legszükségesebb társadalmi simasága, esetlik-botlik a tekintélye a műveltebb elemeknél nincs, de nem is lehet. Már pedig mindennek elosztatását egyedül a továbbképző és altiszti iskolára bízni nem helyes.

Nagyváradai iskolánknak igazán eredménydús sikere csak akkor várható, ha testületünk próbaszolgálatot teljesítő legénységének első elméleti kiképzését olyképen irányítjuk, hogy a XX. század csendőre itt nyerjen egy oly alapismeretet, mely mintegy előszobáját alkossa a továbbképző, majd altiszti iskola tantermének. De ezt csak úgy érhetjük el, ha a lehetőségig egy kézbe adjuk már a próbacsendőrök első elméleti kiképzését, illetve annak irányítását.

Ha próbaként állítottatott fel a nagyváradai iskola, próbaként állítsunk fel egy központi csendőr-előkészítő isko-

lát. Nem is oly végtelen nehézségbe ütközne. Itt van a szép és pompás fekvésű budapesti csendőrlaktanya, hol helyes férbelybeosztással 300—360 próbacsendőr nyerhetne kiképzést s szert tehetne oly alapra, melylyel később gyönyörű eredményt érhetne el a továbbképző és altiszti iskolában. Négy-öt kerület próbacsendőreit tehát Budapestre lehetne összpontosítani első elméleti kiképzésre. Ezen kerületek oktató tisztjeit, kerületenként két igazán kiváló segédoktató altiszte Budapestre tartósan vezényelni. Persze e kerületek tanosztályai egyelőre megszűnnének, míg a többi kerületek a tanosztályaikban képeznék ki próbacsendőreiket, a mig megfelelő terjedelmű épületek rendelkezésre nem állnának.

A kiképzés — mint most is — két részre volna osztandó, de nem a jelenlegi rendszer szerinti kezdő és haladó tanfolyamra, hanem olyformán, hogy a csapatnál altiszti rendfokozattal bíró próbacsendőrök, a szolgálati szabályzat 1—2 fontosabb pontjától eltekintve, csupán a csendőrségi szaktantárgyakból, továbbá helyesírás, fogalmazás és számolásból nyernének kiképzést, azonnal belépésük után, gyakorlatok is velük hetenként csak egy-két órán át végeztetnének. Ellenben a csapatnál altiszti rendfokozatot el nem nyert, továbbá a póttartalékos legénység első sorban katonai kiképzésben részesítették s a csendőrségi szaktárgyakból, csak a két legfontosabbnak (szolgálati utasítás, büntető törvény) alapelveit ismerné meg, s ennek elvégzése után nyerne tulajdonképen a csendőrt előkészítő kiképzést. Írás, olvasás, számolás ezekkel is gyakorlandó volna.

Annak, mit most követünk, hogy akár van a próbasendőr katonailag jól kiképezve, akár nincs, négy hónapon át a kezdők között, majd megint négy hónapot a haladók között tartjuk, gyakorlati értelme igazán nincs, sőt a szolgálatra káros, mivel a próbacsendőrök nagy részét közbiztonsági szolgálat helyett iskolában tartjuk.

Szeretek mindent megfigyelni, hogyne figyelném hat a próbasendőröket is. Gyülekeznek reggel gyakorlatra külön a kezdők, külön a haladók. Nézzük a kezdő próbasendőröket. Egy jó része altiszt volt a csapatnál, tizedes, szakaszvezető, sőt őrmester, a többi a fegyveres batalom összes fegyvernemeinek közlegényei, s póttar-

* Bár a miagunk részéről nem azonosítjuk magunkat teljesen a cikk tartalmával, mindazonáltal közérdekről lévén szó és megszívlelendő adatot tartalmaz: készséggel közöljük. Szerk.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár tőléről nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszertész-
tője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zsinbalom,
harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. míg **Roményi** legjobb képe.
Külön költségtérítés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hang-
szerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő.

tartalékosok. Önkéntelenül kérdelem, mit keresnek utóbbiak között a csapatoknál kitűnően képzett altisztek, mért fecserlik ezek el a drága időt? Hiszen a gyakorlati szabályzat minden egyes vezényszavának végrehajtása egy és ugyanszón módon történik a fegyveres erőnek bármely csapattesténél, miért bát a türelmét, hivatáskedvét rontani a csapatnál már „előljárói” viszonyt betöltő altiszt jelentkezőknek. Vegyük ki ezeket a „kezdők”-nek nevezettek közül, s fogjuk belépésük után azonnal csendőrkiképzésre.

A kezdő (rendfokozat nélküli) próbacsendőrökkel pedig ne ütessünk egy csapásra két legyet, előbb adjunk nekik katonai kiképzést, s azután annak elvégzése után szorítsuk a tulajdonképeni csendőrségi szakdolgozatra.

A mennyire csak lehet, czélszerűen kell kibasználni az időt; s hogy látkörük bővüljön, hetenként egy délutánt (esetleg a vasárnap délelőttöt) kellene fordítani székesfővárosunk muzeumainak s egyéb tudományos s tanulságos helyeinek, intézményeinek megtekintésére. Természetesen a próbacsendőrök e helyeken is az oktató tisztek vezetése alatt legyenek, kik kellő magyarázatokkal kísérik a látottakat.

A közzgazdálkodás az étkezési pénz napi 10 fillér felmelésével elbírná, hogy havonta egyszer — kiválóbb darab megtekintésére — színbázba menjenek.

Az oktató tisztek, mint tanárok adják elő a főtárgyakat, vezessék a gyakorlatokat, míg a segédoktató altisztek közül, kik arra valóban alkalmasak, a melléktárgyakat.

A tananyag átvétele mellett, minden alkalmat ragadjanak meg, úgy a tiszttanárok, mint a segédoktatók, hogy a próbacsendőröket társadalmilag is csiszolják.

A segédoktatók tulajdonképen mint nevelők volnának alkalmazandók, mi viszont maga után vonná a darabos és nyere altisztek kihelyezését.

Plyen előkészítés után első sorban csendőreink kiképzési foka, társadalmi értéke lenne észrevehetően emelve, másodsorban pedig a továbbképző és altiszti tanfolyam helyzete lenne könnyítve, s az ott kimutatható eredmény kitűnővé fokozva.

A kincstár, hogy kiadásait mérsékelhesse, a feloszlatott tanosztályok elhelyezését nagyon praktikusán értékesítheti, ha tiszti és altiszti lakásokká átalakítja, s az illető állomásokon megfelelő számú lakbért megszüntetve, azok helyett természetbeni elhelyezést utal ki.

Szánjunk egy pár sort még a kerületek székelyén felállítandó altiszti iskolákra.

Nézetem szerint, a hol a tanosztály megszüntetve lenne, azon kerületek nagyobb számban vezényelnének csendőröket a továbbképző tanfolyamba, hogy altiszti fogyatékok pótlására megfelelő számú II-od altiszt álljon rendelkezésükre. Különben ma oly túl sok minden kerületnél a ezimzetes altiszt, hogy 3—5 évi czimzetes

őrevezetőség után érik el a valóságos őrevezetőséget, így ha pár évig — míg a továbbképző és altiszti iskola véglegesítve lesz — kevesebb lenne is az altiszti iskolások száma, ez a szolgálatra hátránnyal nem járna, sőt előnye volna, mert később javulna az előléptetési viszony, mi megint fokozná a megelégedettséget, s tudjuk, hogy a szolgálati buzgóságnak ez az egyik elengedhetlen kelléke.

Azzal zárom cikkem, hogy ha emelni akarjuk leghétségünk értékét, basználjuk fel ennek elérésére már az első elméleti kiképzést, mert csak jó alap után várhatunk eredményes továbbképzést, kiváló járőrvezetőket, hivatásuk magaslatán álló őrsparancsnokokat.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Eredmény az emberismeret alapján.

Irta: Máthé Miklós törzsőrmester.

A nyomozó csendőrnek, ha szolgálatát eredményesen akarja teljesíteni, beható helyi és személyi ismereten kívül még alapos emberismerettel kell bírnia. Ha a szem a lélek tükre, úgy az arc bü tolmácsolója az ember lelki életében pillanatonként előforduló elváltozásoknak.

Különben az emberismeret elsajátítása nem is oly rendkívül nehéz dolog, mint első tekintetre látszik. Nincs ember, a ki egyszer vagy másszor hibába ne esnék. Így van a csendőr is. Már most kezdetnek az is elég, ha saját magát megfigyeli és megjegyzi magának ama különleg is észrevehető lélektani elváltozásokat: szorongást, nyugtalanságot, meglepetést, a miket a hiba miatt várható felelősségre való félelem, gyöttrődés és ideges bizonytalanság okoz. S ha mindezt jól megjegyezte, könnyen észreveheti adandó alkalommal másokon is, mert ugyanez tapasztalható többé-kevésbé minden emberen.

Hogy az emberismeret valamely eredmény biztosításánál mily fontos szerepet játszik, azt, úgy hiszem, magyarázni is felesleges. Hiszen számtalan bonyolult bűneset kiderítése igazolja ezt, még pedig közte sok olyan bűneset, a melynek elkövetéséről a tettes elfogásakor a csendőr még nem is tudott, még kevésbé ismerte az azok elkövetésével gyanúsított egyéneket, mégis a véletlen összehozván ez utóbbiakkal — azok feltűnő viselkedése tápot adott a csendőr gyanújának s az ez alapon kérdőre vont esetleg kellő igazolás hiánya miatt őrizet alá vett egyénről kiderült, hogy súlyos bűncselekmény nyomja a lelkiismeretét és neki, a csendőrrel való találkozás amiatt kellemetlen lévén, ez a kellemetlenség idézte elő nála azt a feltűnő gyanús viselkedést, ami a csendőr figyelmét is felkeltette.

Eme alapos emberismeret alapján igen szép eredményt ért a f. évi február havában a soroksári őrs is.

F. évi február hó 25-én a reggeli órákban vonult be Kalik József cz. őrmester, soroksári őrsparancsnok fárasztó, hosszabb külszolgálatból. Igen kellemetlen meglepetésül már ott várta őt soroksári lakosa, a kik mind a kárukrú akkor elkövetett betöréses lopásokról jöttek panaszt tenni.

Kalik cz. őrmester a panaszokat felvevén, megkérdezte

A legjobb órák,

legszolidabb ékszererek, egyszerűtől a legdrágábbig, úgy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

Az északi sark, baloldalt a hókunyhó mellett áll két eszkimó, a hátul az amerikai zászló.

Az északi sark közelében.

Cook fényképei északi sarkú utazásáról.

panaszosokat, hogy van-e gyanujok valakire. De azok nem tudtak senkit megnevezni.

Reggelizés után még egy pihent csendőrt vett magához az őrmester s egy községi közeg és károsok kiseretében elindult a helyszíni szemlék megtartására, hogy az esetleg hátrahagyott bűnjelekből vagy nyomokból valami tőmpontot szerezhesen a további nyomozás irányítására.

Soroksáron és a soroksári örskörletben az utóbbi évek folyamán ugyeszlólván napirenden voltak a betörések, távirida és távbeszélő huzal lopások. Ez utóbbiak 1905. év óta kiderítetlenek maradtak.

Kalik cz. őrmester még csak mult évben került Soroksárra s csendőrei között ia több változás törtéven, személyi ismeret tekintetében igen gyenge lábon állottak. Így történt aztán, hogy a nyilvántartott kiderítetlen zavarok közül minden igyekezetük daczára sem voltak képesek egyet sem kideríteni, sőt már ujabbakal is szaporították.

A közbiztonság ilyen állapota tudvslevőleg az őrsparancsnoknak okoz legtöbb gondot, mert ő felelős örskörletében a közbiztonság zavartalanságáért és a megzavart rend helyreállításáért. Érezte e gond súlyát Kalik cz. őrmester is. Sőt ekkor menetközben is afelett töprengett, hogy miként fogják ez ujjab büneseteket kideríteni. Hiszen csak pár nappal előbb értek el egy igen szép eredményt. Kiderítettek vagy husz rendbeli az azelőtti pár hónap alatt elkövetett betöréses lopást s azok tetteseit a kir. ügyészségnek át is adták. A most ujjabban történeteket tehát egy másik, még előttük ismeretlen tettestársaság követhette el.

Amint ezek felett töprengve halad, az utca tulsó oldalán egy csavargó kinézésű és ruházatu egyént vett észre velök szembejönni, a ki midőn őket észrevette, hirtelen egyik mellékutczába kanyarodott be. Kalik cz. őrmester, mielőtt még szem elől eltűnhetett volna az ismeretlen, utána kiáltott és megállásra hívta fel. Ez tétovázott pár pillanatig, megálljon-e vagy tovább menjen, de mégis meggondolta a dolgot s mivel a járőr és kísérete is közeledett, és az utcán sokan is álldogáltak, hát csak megállott és bevárta a járőrt.

Kalik cz. őrmester igazolásra szolította fel az ismeretlen s miután ez elfogadható módon nem tudta magát igazolni, őrizet alá vette a egyik csendőrével és a rendőrral a községházához kísértette; meghagyván utóbbiaknak, hogy addig is, míg a helyszíni szemléket megéjtik, szigoru őrizet alatt tartassák.

Tudjuk jól, hogy a közönség hasonló esetekben mindig a gyengébb pártjára áll s a nélkül, hogy az okokat ismerné vagy figyelembe venné, nem éppen hízegő szavakban szokta véleményét hangoztatni. Így történt jelen esetben is. A több rendbeli betörésről már értesült lakosság nagy része, csoportosan az utcán tárgyalgatván az eseteket, szemtanuja volt a csavargó őrizet alá vételének. S a nélkül, hogy bármelyiknek köze lett volna a csavargóhoz, méltatlankodni kezdtek az őrmester eljárásán és elég ballhatóan többen megjegyezték, hogy jobb volna, ba a betörőket és rablókat keresnek és fognak el, mint azzal a szegény ártatlan vándorlóval vesződnék. Kalik őrmester azonban figyelembe se vette a megjegyzéseket, hanem a csavargó utbaindítása után folytatta szolgálatát tovább.

A helyszíni szemlék megejtése csakugyan igazolta, hogy egy ujjab, még ismeretlen tettes működött mind

az öt betörésnél. Még azt is megállapították, hogy a tettes egyedül volt és nem is törődött más tárgyakkal, csak pénz és ékszer kellett neki.

A károsultak közül kettő óras és ékszerész, a többi pedig kereskedő volt.

A járőr, a helyszínek megszemlélése után, mielőtt a nyomozást tovább folytatta volna, a községházához ment, hogy a csavargó ügyét elintézzze. Megmotozván a nevezett batyuját és ruházatát, egy kis baltát, egy kis kézi-fűrész, egy hosszú pengéjű mészároskést talált a batyuban, a személymotozás pedig 25 K készpénzt, egy drb. hatlövetű megtöltött forgópisztolyt és egy, kulcsmintákkal, még pedig mint később kiderült hamis (ál) kulcs mintákkal herajzolt papirdarabkát eredményezett.

Már ezek a tárgyak elegendő okot képeztek arra, hogy a gyanus külsejű és viselkedésű idegent még gyanusabbá tegye a járőr előtt. Ama további körülmény pedig, hogy kilétére, loglalkozási módjára és tartózkodási helyére nézve előbb minden felvilágosítást megtagadott, később pedig hol bécsi, majd budapesti s végül zágrábi illetőségűnek mondta magát: egyenesen arra engedett következtetni, hogy vagy szökésben levő büntettes vagy utazó betörő lehet az illető, s a nála talált tárgyakat is csak azért hordja magával, hogy alkalomadtán betörés vagy rablásnál felhasználja. Arra természetesen senki se gondolt, hogy az előző éjjeli betöréseket ő követte el. Ki gondolná, hogy egy büntettes cselekményei színhelyére visszatérjen s elfogassa magát? Habár számtalanszor megtörtént már, hogy gyilkosok visszatértek áldozataikat megszemlélni. Valószínű, hogy ez utóbbi lehetett a célja az itt említett csavargónak is.

Kalik cz. őrmester látván az idegen csökönyösségét, miután a községbázánál sem akadt senki, aki annak kilétééről felvilágosítást adhatott volna, ismételen figyelmeztette, hogy nevezze meg igazi nevét és tartózkodási helyét, mert addig míg elfogadhatóan nem igazolja magát, el nem bocsátja s ha másképen eem tudná, az örsön és a fővárosi rendőrségnél levő „Gonosztévők albuma” segítségével is felderíti kilétét.

Ez hatott. Az idegen meggondolta a dolgot és megnevezte magát, hogy Herdlicska Sándornak hívják és állandóan Erzsébetfalván édesanyjánál: özv. Herdlicska Jánosnénál szokott tartózkodni, utóbbi időben azonban bizonyos családi viszálykodás miatt nem lakott otthon, hanem a környékbeli ismerőseinél huzta meg magát. Ezeket azonban nem akarta megnevezni. Azt azonban beismerte, hogy az előző éjjel történt betöréseket ő követte el s a lopott holmikát már értékesítette is. Büntetésre — mint állította — a betöréseknél nem volt, az orgazda nevét nem volt hajlandó elárulni. Mindezeket felül még arra kérte Kalik őrmestert, hogyha csak lehet, édes anyját ne értesítsék elfogatásáról, mert nem szeretne neki még több bánatot is okozni.

Kalik őrmester jól tudta, hogy ez az egyszerű beismerés mit sem ér, mert bűnjelek vagy más bizonyíték nélkül bármikor eredményesen visszavonható. Aztán az is gondolkozóba ejtette, hogy Herdlicska már több bánatot is okozott az anyjának, de nem akarja megmondani, hogy mi által és miként. Ezt tehát jó lesz kipuhatólni és az erzsébetfalvai őrszel is érintkezésbe lépni, hátha ott már előbből ismerik Herdlicskát.

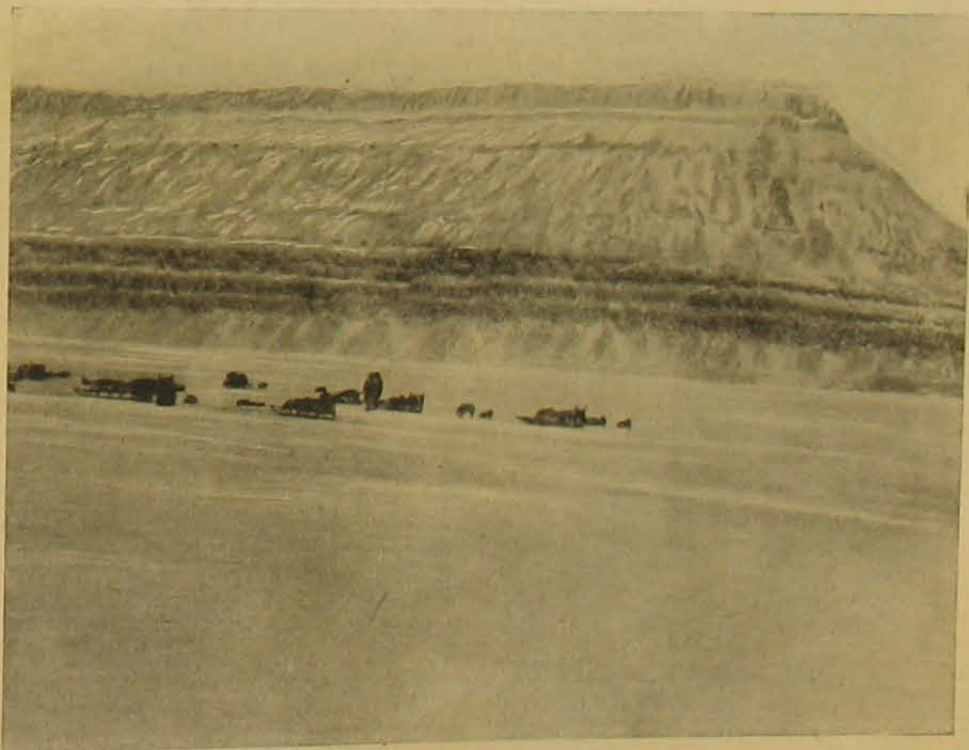
E célból tehát Erzsébetfalvára indultak. Már utközben meglepetés érte őket. Egyik utszéli köoszlop mellett

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Árja K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. O vosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítáa.

Szánt vontató eszkimók.

Az expedíció a Grinnell-földön.

Cook fényképet északi utazásról.

négy darab sárgaréz gombos csavart találtak, olyat, amilyennel a fali óra fakeretének az alsó részét a falhoz szokták erősíteni. Bizonyosra vették, hogy ez az ellopott órákból való lesz s valószínűleg a tettes ejtette el, mikor meneközben ott megpihent. Herdlicska mind ezekre nem szólt semmit, de már látászott, hogy kellemtelenül érintette a lelet. Kalik őrmester magához vette a négy csavart s tovább haladtak.

Erzsébetfalvára örve Dékány Benedek őrmestert ke-resték fel. Ez, mint szokásos büntettest, ismerte Herdlicskát, ennél fogva utóbbi a községházánál őrizet alatt bagya, községi közeggel az anyja lakására mentek.

Özv. Herdlicskáné éppen a konyhában foglalatosskodott, húst süttött s minden meglepődés nélkül fogadta a járőrt. Kérdésre előadta, hogy egyedül lakik; fiát a kire csavargó életmódja miatt haragszik, már rég nem látta.

— Hát kinek süti néni ezt a sok húst? — kérdé Kalik őrmester — egy tálon volt mintegy nyoloz kilónyi sült húsra mutatva.

— Jobban és tovább eláll így, lelkem! — felelte az asszony minden zavar nélkül.

De már arra a kérdésre, hogy honnan vette a húst, és miért vesz annyit, ha egyedül van, mikor minden nap frissét kaphat, zavarba jött az asszony és hiába erőlködött, nem tudta magát kimagyarázni.

Mikor pedig a szobába léptek és Kalik őrmester meglátván az egyik lopott órát a falra függesztve, a másikat pedig egy szekrény tetején s mindkettőnél hiányzott a gombos rézcsavar és kérdést intézett az asszonyhoz, hogy honnan kerülnek azok oda, mert ők éppen ezeket keresik s elővette és felmutatta a hozzávaló csavarokat is: az özevgy sirva fakadt és beismerte, hogy a fia hozta azokat az előző éjjel, más egyebekkel együtt. Elő is adott mindent, de Kalik és Dékány őrmesterek ezekkel meg nem elégedvén, alapos házkutatást tartottak.

A házkutatásnak rendkívüli eredménye lett. Az említett ötrendbeli betörésből származó bűnjeleken kívül, még Sorokszáron történt három rendbeli és Erzsébetfalván történt hét rendbeli betöréses lopásból származó bűnjeleket talált elő a járőr. Kiderült a sok hús honnanszármazása is. Egyik erzsébetfalvi hentes és mézszáros-üzletből pár héttel előbb, éppen akkor, midőn az egyik társ kilépett az üzletből, következő reggelre Herdlicska az összes bűkjészetet ellopta. Az erzsébetfalvai öre, miután minden jel arra mutatott, hogy a kilépett üzlettárs a tettes, ezt jelentette fel a kir. ügyészségnek.

Ennek még nagyobb örömet hozott a szép eredmény, mint a járőrnek, mert a kir. ügyészség, a bova az eredmény e részéről a járőr telefon-jelentést tett, a járőr utján értesíttette az addig gyanúsítottat, hogy a másnapi tárgyaláson nem kell megjelennie.

Az összeszedett különféle bűnjel egy teljes teherkocsival lett. Volt a bűnjelék között olyan is sok, a melyeknek bonnanszármazását sem a járőr nem ismerte, sem az özevgy nem tudta megmondani. Magyarázta azonban mindezeket az a három vagy négy vasuti menetjegy, a melyet Kalik őrmester az egyik szekrény tetején talált.

Ezek szerint, mint azt Herdlicska is beismerte, egy izben, midőn összeköttetéséinél fogva megtudta, hogy két dombóvári ékszerészhez mintegy 50.000 k. értékű óra- és ékszer-küldemény érkezett, Dombóvárra utazott. Táskáját, melyben betörő műszerei voltak, egy bordárral szállodába küldte, s pedig gyalog ment be a városba és kikémlelte a két ékszerüzletet. Következő éjjel az egyik üzletbe be is tört, de csak pár darab ékszer

vehetett magához, akkorára lépteket hallva, kimenekült az üzletből s a másik oldalon egy kapualjba buzta meg magát. De innen is menekülnie kellett, mert éppen az üzlettulajdonos volt, a ki kávéházból lazatérőben odaérkezett s üzletét nyitva találván, lármát csapott. Mig azonban a kereskedő és az odaérkezett községi közegek és szomszédok méltatlankodtak az eset felett, addig Herdlicska a község más részén két cipőüzletbe betört s árukban és készpénzben mintegy 2640 koronát összeszedve, a hajnali órákban induló vonattal elutazott.

Ugyanigy tört be Szolnokon Tanker és Tareczki ékszerészekhez, honnan 1090 k. értékű, majd máskor Békéscsabán Berbegucz ékszerészhez, honnan 267 k. értékű, más alkalommal Koviczki kaposvári ékszerészhez, honnan 390 k. értékű különféle ékszereket lopott el. Ezeket Herdlicska mind beismerte és bizonyították a vasuti menetjegyek és még előtalált bűnjelék is. — Volt még a bűnjelék között egy jó csomó táviradai és távbeszélő buzai is. Ezeket, mint beismerte, az utóbbi időben lopta s még nem értékesíthette. De beismerte azt is, hogy 1905—1908. években azon a tájékon történt hasonló lopásokat mind ő követte el. Ez idő alatt a postakincetárt 881 k. értékig károsította meg.

Szóval 23 rendbeli, mintegy 6925 k. értékű kárösszegre rugó betöréses lopást derített rá ez a járőr Herdlicskára s a nála megtalált bűnjeléken kívül még budapesti, kissejkei, tahitótfaluai és rákoszentmihályi orgazdáitól még nagy mennyiségű bűnjelt szedett össze s azokkal együtt Herdlicskát és az anyját a pestvidéki kir. ügyészségnek átadta. S mindez az emberismeretnek s főként az alapos megfigyelésnek a következő ménye volt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A nagyvárosok légkörének tisztátalansága és hatása az időjárásra.

A Földünket környékező levegő, különösen emberlakta vidéken, mindenütt többé-kevésbé tisztátalan, de sebol sincsen oly nagy mértékben mesterségesen előidézett tisztátalanságokkal fertőzve, mint épen a nagy ipartelepék és a nagyvárosok fölött. Erről a nagyvárosi légkörtisztátalanságról s annak hatásáról Szalay László a következőket írja a „Természettudományi Közönyön”-ben.

A légköri tisztátalanságnak koránsem az a fő hátránya, hogy a távolba való látásunkat korlátozza, hanem az, hogy ezt a szennyes levegőt kénytelenek vagyunk belélegzeni. A nagyváros egészségi állapotában a Föld bármely pontján, ha benne a kulturát a gyárak füstöt okádó kürtöi hirdetik, {mindig sok a kívánni való. Ámde még gyárkürtő nélkül sem lehet a nagyváros közegészségi szempontból eszményi lakóhely.

Minden nagyváros zsufaltságánál fogva már eleve magában foglalja az egészségre káros körülményeket. Az utca pora, a kövezet koptatásából származott finom liszteszerű por, az utcán elhullatott lóürülék, a szénpor, a korom, a hamu és más, a földről a magasba ragadott szilárd testecskék, a melyek aránylag könnyűségüknél fogva a levegőben lebegnek, hozzájárulnak abhoz, hogy a nagyváros egészségtelen legyen, nem is szólva ezeken kívül a levegőben állandóan jelenlevő szerves anyagokról, melyek azután a ragályos betegségek terjesztőivé és hordozóivá válnak.

A levegőnek ez a tisztátalansága nemcsak finom műszerekkel mutatható ki. Meggyőződhetünk róla szabad

szemmel is, ha a felkelő Napot a város magasabb pontjáról figyeljük meg. Ugyenkor láthatjuk legjobban milyen sűrű, lila-szürke szennyes köd borítja a várost, s borzalommal tölt el az a tudat, hogy ezt a sűrű, piszkos páratömeget kell belélelkezünk.

Erre jó bizonyíték Aitken skót fizikus adatai. Aitken többfajta porszámológó eszközt szerkesztett, a melyeknek segítségével csodás eredményekhez jutott. Porszemszámológó készülékével megállapította több helyen a levegő különböző rétegeiben az ottlevő porszemek számát. Arra a tapasztalatra alapította vizsgálatait, hogy a levegő vizgője teljes telítettség esetében csak akkor sűrűsödik meg, ha a levegőben portestecskék vannak jelen, a melyek a lecsapódás magjául szolgálnak. Aitken a megvizsgálandó levegőt a porszemszámológóra vezeti, a ezután légszivattyú segítségével megriktálja a porszámológóban levő levegőt, mire az természetesen lehül. A vizgő a porszemszámológó készülék kamarájában megsűrűsödik, s cseppek alakjában nagyon finom beosztású számláló lapra hullik, a hol számuk mikroszkóppal megállapítható.

Ilyen fajtájú vizsgálatok segítségével meghatározható, hogy egy köbcentiméter levegőben hány porszem van. Aitken úgy találta, hogy a londoni és a párizsi levegő cm^3 -enként 400,000—500,000 porszemet tartalmaz. Egy szobában, a hol két gázlámpa égett, közel 2 millió, ugyanazon szoba mennyezetéről vett levegő pedig 5 $\frac{1}{2}$ millió porszemecskét tartalmazott köbcentiméterenként. Télen aránylag a levegő portartalma kisebb, mint nyáron; eső és havazás után szintén hirtelen megcsappan a porszemek száma. Gmund orvos úgy találta, Aachenben 60,000—160,000 Hamburgban 70,000—140,000, Kielben 35,000—60,000, Kiel vidékén, a városoktól távol eső helyeken, a levegő csak 6000—12,000, a bajor alpokban pedig csupán 400—6000 porszem jut egy köbcentiméter levegőre.

Megjegyzendő, hogy ebben az utca sara és kövezetkopás támasztotta por, továbbá a lóballadék durva szemei ninosenek belefoglalva, mert ezek aránylag súlyos voltaknál fogva a porszámológóhoz vezetők csöveken és csapokon leülepednek. Az említett számok tehát csak a legfinomabb porszemekről, jelesen a koromról és a hamuról, vagyis az égési folyamatok melléktermékeiről tájékoztatnak.

A füsttel és korommal telített levegő az időjárásra is nagy hatással van. Így a nagyvárosokban a ködképződés a levegő tisztátalanságára vezethető vissza.

Sőt Londonban a napsütést is ilyen mechanikai úton létesített viszonyok módosítják. Például London közepén: a Cityben az évi napsütés tartama 1027 óra, vagyis csupán 23%-a annak az időnek, a melyen át a Nap sütne, ha a nappalok derültek volna.

Greenwich-ben, — a mely Londontól keletre fekszik, de magával Londonnal szorosan össze van nőve, — a napsütés tartama ugyanazon időszakra vonatkoztatva 1227 óra, míg Kew, a mely Londonnal szintén szoros kapcsolatban van, a napsütés tartama 1399 óra, vagyis az előbbinél a lehető évi napsütés 27%-át, az utóbbinál 31%-ot teszi. Ebből az következik, hogy a City, vagyis a belső város napsütése 8%-kal kedvezőtlenebb, mint Greenwich városé. Az egyazon városban észlelt különböző tartamú napsütést úgy magyarázzák, hogy a gyakori nyugati szelek London városa felől a füstöt Greenwich felé terelik, ezáltal a város egy évben több napon át csak mérsékeltelen részesül napfényben, ellenben a nyugati fekvésű Kew felé ritkábban fújnak a keleti szelek, így kevesebb füstöt kap.

Hamburgban sem sokkal kedvezőbbek a viszonyok mint Londonban, mert itt az évi napsütés-tartam 1236 óra, vagyis az évi órák összegének 28%-át teszi; 108 napon pedig a hamburgiak a Napot egyáltalán nem is látják. Kedvezőbbek a viszonyok Berlinben; itt 1672 óra az évi napsütés, vagyis 37%-a az évi összegnek.

Nagyarországon, a hol a gyári ipar még nem rontja meg annyira a levegőt — Budapestet kivéve — kedvezőbbek a viszonyok.

A mesterségesen a légkörbe bocsátott tisztátalanságok nem maradnak állandóan ott, és így nem veszélyeztetik a Föld lakóit azzal, hogy a légkörbe évek hosszú során át felkerült szenny idővel a Napot elhomályosíthatja. A természet maga gondoskodik arról, hogy a légkör időről-időre ismét megtisztuljon. A szélnek, esőnek és a havazásnak jelentékeny szerepe van a levegő portalanításában.

Ha erősebb szélfúvás után nézünk végig városunkon, a melyet sűrű füst és ködeseű lepel borított, azt fogjuk látni, hogy a levegő sokkal tisztábbnak látható és esztal jelentékenyen közelebbnek tűnik. Erősebb nyári eső után ugyanazon benyomásunk támad, mint szélfúvás után. Azt, hogy a vízcseppek mennyi légköri tisztátalanságot képesek magukkal a magasból a földre lehozni, láttuk Aitkennek előbb ismertetett kísérleteiből, az pedig, hogy a téli havazás alkalmával mennyi légköri szennyet ragad magával a hó, Hagen város kémiai laboratóriumában végzett vizsgálatokból tűnik ki. Így például egy kisebb 3—4 mm magasságú havazás alkalmával a felfogott hőmennyiség megolvasztása után 0.5 mm esőmennyiséggel volt egyértékű. Ezen megolvasztott hőmennyiség vizsgálata alkalmával úgy találta, hogy az egy m^3 területre leesett hőmennyiség 1.2 gram légköri tisztátalanságot tartalmazott, ezt pedig 0.8 gram hamú és 0.4 gram szénalkotórész alkotta.

E szerint egy hektár területre 12 kg légköri tisztátalanság jut. Mintbogy azonban Hagen város területe 3285 hektár, ezen havazás alkalmával a város légköre nem kevesebb mint 39.420 kg légköri szennyből tisztult meg.

Ha most fölteszük, hogy Budapesten a légkörben épen annyi a tisztátalanság, mint Hagen városban, vagyis ha hektáronként itt is 12 kg légkörbeli tisztátalanságot tételezünk fel, akkor Budapestben 30,000 hektár területnek megfelelően, már rövidebb tartamú havazás is 360,000 kg légköri szennyet volna képes lecsapni. Mintbogy azonban Budapestnek $\frac{1}{3}$ része nagy kiterjedésű mező-, rét- és erdőből áll és csak $\frac{1}{3}$ részét lehet beépített területnek tekinteni, még akkor is 120,600 kg légköri tisztátalanság jutna egy esőzés vagy havazás után vissza a földre.

A magasabb légkör levegőjében 10—15 ezer méter magasságban nem is található a földről felkerült por. A porszemek száma már kisebb magasságú csúcsokon is jelentékenyen csökken. Így például az 1800 méter tengerszinti magasságban levő Rigi Kulmon a porszemek száma köbcentiméterenként 400—800 között változik. Az ilyen magas fekvésű helyeken élő emberek aránylag valóban tiszta levegőt szívnak s ezért nem is diadalmaszkodhatik rajtuk annyira a tüdővész, mint a mi fővárosunk szegény népein.

***

Szenzációs magyar találmány.

Szentléleki Hajdó Márton m. kir. csendőrfőbadnagy Kiskunfélegyházán „Mentőszölye” című találmányára

az egész világ művelt államaira nézve szabadságot nyert.

Ezen találmány rendeltetése az, hogy ennek segélyével tűzvész alkalmával, midőn más úton menekülni nem lehet, a városi emeleti lakásokban és szállodákban lakók, gyárakban dolgozók, színházakban tartózkodók bármily magasságból az ablakon át egyszerre 8—10-en is menekülhessenek. Ezen mentőzsölye a színházi páholyokban elhelyezve a szükséges páholyberendezést nyújtja, míg tűzvész esetén a páholyokkal átelleni ablakon menekülhet a közönség, a helyett, hogy a kijárat felé rohanva, a budapesti Párisi Nagyarubáz, a Kowald-gyár, a bécsi Ring-

színház és a new-yorki Irokéz-színház égéséből ismert borzalmas katasztrófának tenné magát ki. Ezzel az egész világ nagyobb városaiban levő színházak tervbe vett milliárdokba kerülő átalakítása is feleslegessé vá-

A mentőzsölye.

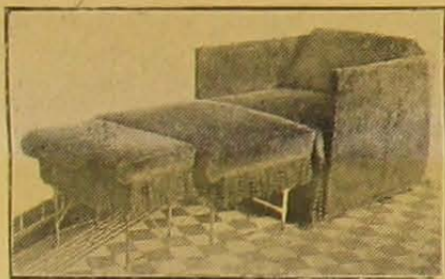
ben beálló szerenesétlenségeknél és baleseteknél szintén igen előnyös pamlag alakjában.

Minden egyes alakjában oly csinos és kényelmes butor darabot szolgáltat, hogy azok bármely előkelő szalonban is elhelyezhetők. Néhány perc alatt hozhatók az egyes részek a kívánt butorziati alakokba. Tűzvészkor pedig a mentőzsölye egy perc alatt hozható oly helyzetbe, hogy az ablakon át a menekülés kezdetét vehesse.

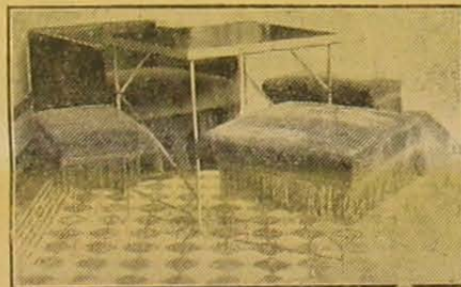
Az így butorziati részekkel is felszerelt mentőzsölye egyszerűbb kiállításban körülbelül 95 forint árban fog forgalomba hozatni, míg az anyag és minőség szerint a jobb kiállítású és egészen finom kivitelű mentőzsölyék árai magasabbak lesznek.

A mentőzsölye a le- és felszálló gépezet nélkül is forgalomba hozatik, de ez esetben 40 forinttal olcsóbb áron.

A mentéshez szükséges gépezet, csigasoron haladó sodronykötelek és a kifüggesztő készülék összesen is (körülbelül 40 forint áron 20 méter magasságu lakáshoz) és külön-külön is beszerezhetők az alábbi gyárban olyanok által, kik pl. mint földszinti lakók a mentőzsölyét a menekülésre alkalmas fenti készülékek nélkül csupán mint ily felszerelésre alkalmas butort vásárolták, illetve szerezték be, de később emeleti lakásba köl-

Mentőzsölye mint ágy.

Mentőzsölye mint asztal és szék.

lik, mely szerint a legnagyobb befogadási képességet véve alapul, minden 60 személy részére külön kijárat építtetnék.

A mentőkészülék sulya kb. 40 kiló. Kezelése oly egyszerű, hogy két-háromszori megmutatás után egy gyerek is képes működésbe hozni. E célból az ablakoknak semmiféle előzetes felszerelése nem szükséges. Az ablakon át történő meneküléskor a leszállást külön a zsölyében állandóan elhelyezett gép segélyével érjük el, míg a föld szinéről az újbóli fölszállást szintén külön szerkezet segélyével hajthatjuk végre.

A mentőkészülék vagy egy állandóan az illető ablakfalába erősített s egyben ablakdiszül is szolgáló, vagy egy a veszély pillanatában pár másodperc alatt az ablakra erősíthető s könnyen kezelhető vasszerkezetre csigasoron baladó kötéllel van kifüggesztve. Hogy a mindennapi használatban is nélkülözhetetlen legyen, ezen mentőkészülék úgy van összeállítva, hogy 1. mint zsölye, 2. mint pamlag, 3. mint asztal és négy szék használható. Egy ily zsölye automobilés hintőülésekül használva is megfizethetetlen szolgáltatást tesz, mert az automobilon és hintón utazók saját ágyaikban alhatnak, saját székeiken ülve, asztalaikon étkezhetnek, a helyett, hogy mások által használt és sokszor fertőző betegségeket előidéző ilyen butorokat kénytelenek igénybe venni. Utazás vagy vadászat köz-

töztek és a zsölyére, mint menekülő-készülékre is szükségük van.

A mentőzsölyének meneküléskor használandó összes alkatrészei finom vas és aczélból valók, tűzmentesek és száz év múlva is teljesen használató állapotban lesznek. A mentőzsölyék különböző nagyságban készülnek és megrendelésnél a menekülésnél használandó ablak magassága és szélessége centiméterekben pontosan közlendő.

Gőzmalomokban, gyárakban dolgozók, színházakban, szegényházakban, kórházakban tartózkodók akár a 20. emeleti helyiségekből is egyszerre 70—80-an menekülhetnek a mentőzsölyében alkalmazott 2—3 gépezettel felszerelt, bádoggal bevont, folyósószerű készüléken, mely a gyárak stb. menekülésre kiszemelt ablakainak párkányzati vonalában lenne állandóan felcsatolva, a nélkül, hogy az épületet szépsézetit szempontból előnytelenül befolyásolná. Szükség esetén 1—2 perc alatt lecsatolva, a tűzveszedelembe jutott munkásnép megmenthető.

A zsölye mentés közben.

Ugyanezen készüléken ennek sodronykötelei felhasználása mellett két felvonógép segítségével a tűzfecskendők a megfelelő számú tűzoltósággal gyorsan felvonhatók bármily magasságba és a tűz keletkezési helyén közvetlenül oltható, a helyett, hogy az eddigi, a föld színéről intézett bizonytalan hatású oltási rendszer továbbra is fentartatnék. A magasba felvont tűzfecskendő egy a földszínen levő viztartóval tömlő által van összekötve és a vizet a magasban levő tűzoltók a szükséges mennyiségben így kapják.

Hogy a mentőszölye és a 70—80 ember menekülését lehetővé tevő készülék bevezetése a mindennapi használatban az emeleti lakásokban lakó sok milliós ember lelki nyugalmát mennyire képes visszaadni, felesleges ecsetelni, ha meggondoljuk, hogy tűzvész esetében ennek birtokában nem kell várni a tűzoltóságra, mely különben is az emberélet és értékesebb vagyon mentésénél a harmadik, negyedik stb. emeleti lakásokban már az ez idő szerinti legtökéletesebb mentőkészülékek segítségével is úgyszólván tehetetlenül áll. Azonkívül mint butordarab is sok báziaszonyt kisegít zavarából, különösen ha vendéget kell elszállásolnia.

Megrendelések a feltaláló Hladjő csendőrfőhadnagy részére Handlovits és Zsemle elektromechanikusok címén Budapest, V., Váci-ut 74. sz. alá küldendő.

KÉPEINKHEZ.

Cook fényképel északsarki utazásáról.

A közelmúltban a napisajtó azzal a sensatiós hírrel lepte meg az emberiséget, hogy egy szenvedélyes sarkutazó: Cook dr. amerikai orvos felfedezte az északi sarkot. Az első hír után, úgyszólván, csak órák kérdése volt, hogy ez a lihetetlennek látszó eset hire az egész művelt világon elterjedjen. Nagyon lélegzett mindenki, a ki e hirt olvasta. No! végre, annyi emberáldozat után, mégis csak sikerült! Végre mégis akadt egy ember, — azaz hogy három, mert Cook két eszkimóval volt, — a ki az oly régen keresett északi sarkot felfedezte és színről-színre látta.

Pár nap alatt Cook dr. lett a világ központja, a leg-híresebb, a legünnepeltebb ember a világon. Hiáltak, csalogatták mindenfelé felolvasásra, szóbeli előadásra stb., mert hát mindenki hallani és tudni akarta, hogy hát milyen is Földünknek, ennek az örökké nyugtalan halygónak az északi sarka. Olyan sarok-e az, mint más sarok?

A türelmetlen emberiség azonban még eléggé ki sem vitatkozhatta magát a felfedezett sark milyensége felől eléje toluuló kérdéseken, már újabb hír jött, a mely szerint nemcsak Cook dr., hanem egy másik amerikai is, egy Peary nevű szenvedélyes sarkutazó szintén felfedezte az északi sarkot.

Nosza, megindult a combinatio s a tudósok és érdeklődők csoportja két pártra oszlott a felett: ki hát a tulajdonképeni felfedező: Cook vagy Peary? És hát az a felett megindult vita jogos is volt, mert felfedező csak az egyik lehet, a másik már csak felfedezett föld-részt talált; és, mert egyik a másiknak semmi nyomát nem találta az északi sarkon, pedig hát — mint ők állítják — mind a ketten kitűzték az északi sarkra Amerika nemzeti lobogóját, sőt — a mint az képeink egyikén látható — Cook még egy hókunyhót is épített az északi sark fixpontján.

Az okosabbak végre is kisütötték, hogy a Föld északi sarka egy mértani fixpont ugyan, vagy valami csúcs hegye, vagy homoru mélyedés feneké, de hát néhány száz vagy ezer lábnyira lévén az örökké való idő óta hó és jégmezőkkel fedett sarki tenger fenekén, és a felette elterülő hó- és jégmező mint valami czirkuszi mozgójárda, hol jobbra hol balra mindig mozog és elmozog, ennél fogva más-más időben mind a két sarkutazó felfedezhette az északi sarkot, az erre a célra alkalmas és — állítólag — csalhatatlan műszereivel és csak a miatt nem találkozhattak, mert eme felfedezett helyen való hosszabb tartózkodás nagyon is veszélyes, sőt — mint az áldozatok igen jelentékeny számából sejtethetjük — egyenesen életveszélyes is. Egymást tehát meg nem várhatták.

Az elődje lobogóját pedig azért nem találhatta meg az utóbbi felfedező, mert az már akkorára a fentebb említett mozgó jégmezővel néhány kilométernyire elcsúszott az északi sark fix pontja felől s az állandó sötétségben a balzssalra táplált mécses gyenge fénye mellett ily távolságra meg se láthatta. S így nem lehetetlen, hogy egy harmadik felfedező, mind a két lobogót megtalálván, egyszerre két északi sarkát fedezi fel az öreg Földnek; a mi elvégre ép úgy lehetséges, mint a hogy egynemely polgártársunknak két bal lába van.

Az északi sark felfedezéséről jött kétszeres hír valódisága tehát a mily talánszerű, ép oly ellenőrizhetetlen. Mert nem annyira kellemes kiránduló hely az, még a legmelegebb kánikulában se, hogy a kíváncsiak csapatostul tóduljanak oda a valódi igazságot megállapítani.

Akárhogy is áll azonban a dolog, a tudósvilág elfogadta a két felfedező állítását. És mivel Cook dr. a sarkvidék egyes részeit és magát az északi sarkot is, képeken megörökítette, ezeket a jelen számunkban közölt képeken, és pedig az északi sarkot az amerikai lobogóval és két eszkimóval feldisznított óriási hógula alakjában olvasóinknak mi is bemutatjuk.

HIREK.

A Curia új elnöke. A legfelsőbb bíróság, a m. kir. Curia hosszabb idő óta üresedésben volt elnöki székét. Ő császári és apostoli királyi Felsője Bécsben 1909 szeptember 25-én kelt legfelsőbb elhatározása folytán, Günther Antal dr., a most lemondott koalíciós kormány volt igazságügyminiszterével töltötte be.

Egy őrmester tragikus végzete. Bugyi Mátyás kókai lakos szeptember 26-án utcai garázdálkodásért elfogva, a községi fogdába záratott. Devínszky János őrmester, kókai őrsparancsnok, az elzárt Bugyit kikérdezendő, a fogdába akart menni, de a mint az ajtón belépett, Bugyi a zötét fogdában rávetette magát, őt zsebkéssel háromszor megszurva, halálosan megsebesítette és megszökött. A merénylő elfogása után Devínszky őrmester az őra által a budapesti honvéd helyőrségi kórházba szállíttatott, hol a basán és mellén szenvedett sérülések következtében, szeptember 28-án meghalt. Az egyéni tulajdonságaiért közbecsülésnek örvendett Devínszky őrmester bült tetemét a honvéd helyőrségi kórházból, szeptember 29-én délután helyezték arómai katolikus vallás szertartásai szerint, a nagy számban megjelent bajtársak, valamint Kóka község küldöttségének impozáns részvétele mellett, a kőbányai temetőben örök nyugalomra. Az esetet, a

mely tragikus volta mellett kétségtelenül tanulságos is, a halott iránti köteles tiszteletből bíráló tárgyává nem tesszük, hanem az áldozat emléke előtt mi is őszinte részvételt fejt bajtunk.

Egy csendőr lefegyverezése. *Sztanó Elek* kriványgyetvai őrsbeli csendőrt szolgálatteljesítés közben, szeptember hó 28-án este, a *Teknős* nevű irtványon 7—8 irtványi lakos megtámadta. *Sztanó* csendőr támadóival szemben szuronyt használt s azok közül Halaj Mártont életveszélyesen megsebesítette. A fegyverhasználat alkalmával Halaj társai *Sztanó* csendőrt megrohanva letéperték, fegyverét elvéve összetörték, őt magát pedig enyhosan megsebesítették. *Sztanó* csendőr súlyos sérüléseivel a losonczyi cs. és kir. csapatkórházba szállíttatott, támadói pedig elfogattak.

Adományok a nyugdíjpótló-egyesület javára. A létesítendő csendőrségi nyugdíjpótló-egyesület javára újabban a következő adományok folytak be: Nádpataky Ágoston főhadnagy 10 korona, Szabó Vincze hadnagy 1 korona 60 fillér. Ezzel a már befolyt összeg 301 korona 76 fillérré emelkedett.

Kérelem. *Szabó Mihály*, Udvarbelymegye Magyarzások községben (u. p. Nagykend) állomásozó próbacsendőr, kéri az I. számú csendőrkerület állományában szolgáló *Breczki Máté* csendőrt, hogy állomáshelyét tudassa vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Posta nélküli országok. Ilyenek is vannak, de csak azért, mert oly kicsinyek, hogy külön postaigazgatást nem tarthatnak fenn. Ezek közé tartozik például a csöpp Liechtenstein hercegség, a maga 5906 lakosával, melynek postáját Ausztria kezeli s a hercegség öt városkájában osztrák bélyegeket használnak. Monacóban a francia posta kezeli az ügyeket, de a fejedelemségnek külön bélyege van. Két városában, Monacóban és Monte-Carlóban még helyi telefonhálózat sincs. A 11,002 lakosú San-Marino köztársaság az olasz postát használja, de külön bélyege van. Három posta-bivatala a forli-i igazgatóság alá van rendelve. A Pyrenék kis köztársaságának, Andorrának postaügyeit a francia és spanyol posta közösen intézi s postabivatala sincs, hanem a leveleket gyalogpostások hordják szét. A gazdátlan Spitzbergákon is van nyaranként egy norvég postabivatal.

Időjárásjelző madár. A vidám, dalos kis vörösbegy teljesen megbízható időjósnek tartja az Anglia nyugati részén lakó nép. Úgy mondják, hogy ha szép idő készül, a vörösbegy a bokrok tetején éneklő megszokott reggeli dalát, ha ellenben esőre áll az idő, a bokor alján búzódik meg s bangja sem olyan erős, mint másokor.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálattal kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által

megérthető legyen s így a felesleges kérdezősködéseknek eleje vétecsék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

E. R. 16. Soron kívül lett, mint lovas megbizva; Ön előtt még 25-en vannak; előreláthatólag a jövő évben.

Itemény. Nincs megengedve.

K. J. csendőr Magyarczerna. Árnegtérítés ellenében előjáró csendőrkerületi parancsnokságtól.

P. L. őrsv. Mezőkászonj. Nem emuszaj; meglennie okvetetlenül, a kerületi parancsnokságtól függ.

Sz. F. Ép úgy, mint a gyalogcsendőr.

V. J. őrsvezető. Alatta.

222. 1. A jó; jobb, mint a kielégítő. 2. Lesz.

Sz. J. vitatkozik. Igen.

M. 48. Fajtalanság.

1910. Megbízásra 15.; előreláthatólag tavasszal.

R. A. cz. őrsv. Furlug. Hogy jöhet ilyen dolog az eszébe? Nagyon is megbűntetnék. — Seporjen a maga ajtaja előtt.

S. J. 8888. B. B. és M. J. Forduljon közvetlenül Budapest II. Szénatér 7 alá.

Pestvidéki. Szárnyparancsnokság döntése volna kikérendő.

1910. M. E. Beszámittatik.

Mosó. 1. Nem lehet még tudni. 2. Hat hónapig tart; rendezés alatt áll.

Nyugtalanok. Rendezés alatt áll.

V. J. cz. őrsv. Máramarosziget. A református vallású nős legénység — ha valamely református egyház tagja — az 1887. évi márczius hó 26-án kelt minisztertanácsi határozat alapján, párbér fizetésére kötelezett.

Keczei őrs. Forduljanak a Várny céghez.

F. B. 1. Igen. 2. Bocssásák el.

Érdeklődő. Elegendő, mert hat gymnasialis osztálynak felel meg.

FEJTÖRÖK.

Képtalány.

Számtalány.

Melyik az a szám, melynek fele és negyede összeadva, egyenlő 12-vel?

Betűtalány.

oo *Balaton.* b I

Megfejtési határidő: 1909 október 25.

Mint a három talányt megfejtők között egy darab, Erzsébet királyné Sanatorium-sorsjegye lesz kiosorolva.

Lapunk f. évi 39. sz.-ban közölt fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: „Nagy dolgokban az akarat is elismerésre méltó.” — Verstálány: „Naptár.” — Betűtalány: „Diogenes.”

Helyesen megfejtették: Hatala őrmester és neje Maczonka, Papp Péter cz. őrsv. Marosludas, V. Kovács és Kovács csendőrök Gyanta, Harai cz. őrsv. Nagyalmás, László M. őrm., Lukács Gy. cz. őrsv., Podor János csendőr Dombrád, Florucza György csendőr Hajdúhadház, Gergely Sándor járásőrmester, Waller Károly őrm., Kaló őrsv. Dés, Oláh és Dombi őrmesterek Gombos.

A kiosorolt Erzsébet királyné Sanatorium-sorsjegyet Hatala őrmesterek Maczonkára elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

Büntetőjogi döntvények.

Megállapítja a batóság elleni erőszak büntetettét vádlottnak az a tette, hogy a szolgálattelvő vasuti kalauzt, mikor ez a fennálló vasuti szabályok értelmében a kinyilott vasuti kocsiba felkapaszkodott azon czélből, hogy annak ajtaját betegye, mellen ragadta.

(Curia 1909 jan. 26. 621/909. sz. a. III. Bt.)

A Btk. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétsége nemcsak meggyalázó kifejezés használata, hanem olyan cselekmény által is elkövethető, mely akár egyes személy, akár pedig egyesület irányában a megvetésnek vagy a kisebbitésnek kifejezésére vagyis meggyalázására alkalmas.

(Curia 1908 decz. 1. 7825/908. sz. a. — A Curia I. tanácsának elvi jelentőségű határozata.)

Vádlottnak az a tette, hogy sértettet levélben azzal fenyegette meg, hogyha a büntetésének elszöndevése folytán felmerült kárát meg nem téríti, állítólagos lopásait a nyilvánosság elé fogja vinni, nem a Btk. 351. §-ában körülírt zsarolás vétségét, hanem a 350. §-ban körülírt zsarolás vétségének kísérletét állapítja meg. A ki a zsaroló levelet más részére megírja, bűnségéd.

(Curia 1908 nov. 12. 7399. sz. a.)

Az a közhivatalnok, a ki hivatalánál fogva hivatalos helyiségében tartózkodik, abból a czélből van ott, hogy a batóság meghagyásának megfelelően hivatali teendőit teljesítse; a ki a hivatalos eljárásban levő ilyen közhivatalnokot vagy közeget hivatalos teendőjében erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel megakadályozza, elköveti a batóság elleni erőszak büntetettét.

(Curia 1908 okt. 14. 6756. sz. a.)

Közokiratbemisítés megállapítása, mikor vádlott hamis közokiratot készített az által, hogy tánczvizalom engedélyezéséhez szükséges községi előljárósági bizonyítványra, melynek kiállítása a községi bíró hivatali hatáskörébe tartozik, a községi bíró nevét ennek tudta és beleegyezése nélkül sajátkezüleg aláírta.

(Curia 1908 szept. 9. 6095. sz. a.)

Nem sikerült pénzütanzatoknak forgalomba hozatal czéljából való készítése: pénzbemisítés kísérlete.

(Curia 1909 apr. 28. 3118/909. sz. a. II. Bt.)

A vasuti átjáróknál a sorompó-készülékek zavartalan működése kiválóan az élet- és a vagyonbiztonságot szolgálja, mihez képest ama készülékeknek megrongálása, jelesül a sorompó zárórudja meggörbülésének előidézése szükségkép a vasuton levő személyek és vagyoni érdekeiknek veszélyeztetésével jár.

Megállapított a batóság elleni erőszak, mikor vádlott felemelt ostorral a sorompóörböz intézett azzal a fenyegetéssel: ereszsze el a lovamat, mert levágom és a szemét kiszuroms, kocsijának elbocsájtását és az azzal való továbbhaladást kieroszakolta.

(Curia 1909 máj. 27. 3950/909. sz. a. IV. Bt.)

A rendes körülmények közt mindenkitől elvárható közönséges gondosság vétkes elmulasztása már abban az eljárásban benne van, hogy a vádlott a kutyáját nyílt üzletében szájkosár nélkül ott tartotta, hol az a be- és kijáró vevők tolongásában az állat ingerültségét és harapását könnyen előidéző rálépésnek, lökésnek, ránczizálásnak állandóan kitéve van.

(Curia 1909 apr. 28. 3116/909. sz. a. II. Bt.)

Örsáthelyezés.

A m. kir. VII. sz. csendörkerület brassói örsze 1909 szept. 16-án llyefalvára helyzetettet át.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:
a m. kir. II. sz. csendörkerület állományában:
Bnrján Endre százados,
Erdélyi Ricbard hadnagy,
a m. kir. IV. sz. csendörkerület állományában:
Vlaszaty Béla főhadnagy és
a m. kir. VI. sz. csendörkerület állományában:
Móritz László badnagy, a batárszéli szolgálat körül,
továbbá
a m. kir. II. számú csendörkerület állományában:
Rusz József és
Fonyó Jenő főhadnagy, szakaszparancsnoki,
Verbó János főhadnagy, oktatótiszi, végül
Fischer József főhadnagy, szakaszparancsnoki és
segédtiszi minőségben, valamint a batárszéli szolgálat
kezelése körül kifejtett kiválóan buzgó és igen ered-
ményes tevékenységért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csend-
őrség felügyelője által:

a m. kir. V. sz. csendörkerület állományában:
Czékus László főhadnagy, szakaszparancsnoki min-
őségben kifejtett tevékenysége és példás magatartá-
sáért.

A m. kir. I. sz. csendörkerületi parancsnokság által:

Székely János ez. őrmester, 10 éven felüli csendör-
ségi szolgálata alatt őrsparancsnoki és segédoktatói
minőségben kifejtett igen buzgó és eredményes műkö-
déseért, valamint mindenkori jó magaviselettel párosult
teljes megbízhatóságáért.

A m. kir. III. sz. csendörkerületi parancsnokság által:

Lakatos Sámuel csendör, rövid csendőrségi szolgál-
lati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett
eredményes működéseért, de különösen Ásó István hat-
vani lakos, vasnti sorompóörön elkövetett gyilkosság
tetteseinek buzgó, leleményes és körültekintő nyomozás
során történt kiderítése és az igazságszolgáltatás kezebe
való juttatásáért, nemkülönben jó magaviseletéért.

Nyugállományba helyezettek:

1909. évi október 1-ével:

Magyar Győző, m. kir. VI. számú csendörkerületbeli
járásörmester a megejtett felülvizsgálat alapján, mint

•rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Inke.

Klein Gyula m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján mint •rokkant és mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Erzsébetváros.

Előléptettek:

1909 szeptember 25-ével:

Az öt évi csendőrségi szolgálat betöltése után:
a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Csörgő József, Hodosceak János, Greski Lázár, Kósa Gergely, Kovács Ferencz, Balázsai Lajos és Pásku Miklós csendőrök, *csenlőr* címzetes őrsvezetők.

Katonai szolgálati jel.

A legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel el-
látatott:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Vincze János cz. őrm., 1909 febr. 10-én.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Miklós György cz. őrsv., Ferencz Erzsébettel, 1909
szept. 6-án, Csucsán.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Tompai Menyhért cz. őrsv., Molnár Rozáliával, 1909
szept. 13-án, Erzsébetfalván.

Csádó István cz. őrsvezető, Molnár Máriával, 1909
aug. 11-én, Mezőtúron.

Komáromi Miklós cz. őrsv., Sajtos Lidiával, 1909
szept. 8-án, Rákoscabán.

Mikó Lajos cz. őrsv., Szabó Juliannával, 1909 szept.
8-án, Tiszainokán.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Chmela Rezső őrsv., Okuljár Katalinnal, 1909 szept.
14-én, Turzófalván.

Kosztolányi Ferencz csend. cz. őrsv., Haladik Joban-
nával, 1909 szept. 5-én, Ujlóton.

Pásztor Ferencz csend. cz. őrsv., Gyurják Máriával,
1909 aug. 12-én, Privigyén.

Huszár János csend. cz. őrsv., Baranovics Máriával,
1909 jul. 24-én, Galgócson.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Pandur Sándor cz. őrsv., Erdéli Borbálával, 1909
szept. 7-én, Királyhidán.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:
Szöke János cz. őrm., Nagy Vilmával, 1909 aug.
31-én, Zabolán.

Pál János őrsvezető, Szövérfy Eszterrel, 1909 aug.
29-én, Kozárváron.

Fejér András őrsv., Pozsony Gizellával, 1909 aug.
12-én, Zabolán.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:
Lázár György őrsv., Kajári Máriával, 1909 szept.
6-án, Dombiratoson.

Stibli Márton cz. őrsv., Leiti Juliannával, 1909 szept.
7-én, Erdődön.

PÁLYAZATOK.

Egy irtóki állás a munkácsi kir. járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 460 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgalat igazolása. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a beregszászi kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi okt. hó 25-ig

Egy irtóki állás a szászvárosi m. kir. járásbiróságnál. Fizetés 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a dévai kir. törvényszék elnökéhez 1909 október hó 18-ig.

Egy irtóki állás a szekezsárdi kir. járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a szekezsárdi kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi október hó 25-ig.

Egy hivatalozolgai állás a zalatnai m. kir. főbányahivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korons. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a zalatnai m. kir. főbányahivatalhoz 1909 október hó 20-ig.

Egy hivatalozolgai állás az óradnai kir. járásbiróságnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 160 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a besztercei kir. törvényszék elnökéhez 1909 okt. 26-ig.

Egy irtóki állás a kaposvári kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 640 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a kaposvári kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi okt. 26-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Szíves tudomásul, hogy Honv. miniszter ur ónagyméltósága által legujjabban kiadott körrendelet szerinti Közgazdálkodási pótlékban jelzett összes nyomtatványok és könyvek, teljesen a hivatalos minták és utasítás értelmében készítve, füzetekben valamint külön ivenekben is, raktárunkon már készen kaphatók. Kérjük b. rendeléseiket.